

Igy élnek, növekvő félelmek között, nyugtalanul, siető lépésben és behuzott nyakkal. Törvénycikkelyekre, orvosi ábrákra és hírlapi jelentésekre függesztik pillantásukat és időnként megadóan néznek fel a magasba. Vajjon milyen lehet félelem nélkül élni? — kérdezik néha. És egyáltalában, milyen lehet: csak önmagunkban hinni, a szuverén emberben és abban a sorsban, melyet magunk alakítunk, abban az életben, melyet nem bizományba kaptunk, hanem magunk termelünk és magunk fogyasztunk, felnőtten és elfogulatlanul. Egyre ritkábban kérdeznek ilyeneket mostanában, mert félni végeredményben még mindig megnyugtatóbb.

PERNEKI MIHÁLY: ÉG A GYAPOT

(Keresztmetszet kiadása, Budapest 1935.)

Fiatal költő, aki mondanivalói formájáért küzködik. Mondanivalói-ban teljesen kész. Kritikus és szatirikus hajlam, aki szinte apró elbeszélésekké, mindenestre szélesebb rajzokká bontja haragját, megvetését. Ez a negyedik kisebb füzet. Itt bemutatott darabjának „Felesleges ember” a címe:

Zsebében revolver, tárcájában búcsúlevél, arca hosszúra csúszva a fájdalomtól,

nem jár sehová, mégis mindenütt ott van,
örökösen nyafog, hogy nem érti meg a kor,
Őt üldözi a Föld ezerötszázmillió embere,
idegeire megy a XX. század,
pedig csak egy kis zugot szeretne,
ahová elvonulna fájdalmaival.

Saját magán kívül gyűlöl mindent és mindenkit,
életében minden probléma,
színház, irodalom, képzőművészet
megrontja szerinte az emberiséget,
a modernséget napjában százszor a vádlottak padjára ülteti,
a gépeket összetöri,
ő tudná, hogy kell, mint kell, —
dehát ki hallgat olyan okos emberre, mint ő.

Járt már szabadalmi hivatalban, minisztériumban,
volt színházak, hangversenytermek tölteleke,
tánciskolák lovagja, Nietzsche imádó,
böngésződék réme, hisztériák szellemi pávatolla,
reakciós, forradalmár, fél és egész liberális,
nőszülni is akart, de „visszalépett a hölgy”
nem értette meg, hogy az élet csunya, a halál szép.

Hogy feleslegessé „tett” munkanélküliek milliói szenvednek,
eltörpül az ő feleslegessé „lett” önkinzásában,
nem érti meg, hogy egy cég termelte ki őket,
s hogy neki is megvan a helye,
mert nincs felesleges ember, csak felesleges hülye,
csak keresni kellene helyét, harcolni,
de egyikhez suta, másikhoz gyáva,
s tovább írja leveleit a közvéleményhez,
nyafog, hogy nem érti meg a kor,
őt üldözi a Föld ezerötszázmillió embere,
pedig ő üldözi eme szerencsétleneket
s saját magán kívül senkisémet törődik vele.